

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/456/2018/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

205/2019. (VII. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2018. december 11-én előterjesztett **panasz alapján indult eljárást** a 2019. július 15-én megtartott zárt ülésén meghozott döntése alapján

m e g s z ü n t e t i .

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt. A panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására figyelemmel azonban a Testület az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos postai úton előterjesztett beadványában előadta, hogy 2018. december 4-én 14 óra 20 perckor vonták intézkedés alá, amely során előállították és 72 órára őrizetbe vették. A panaszos büntetlen előéletű, két gyermek édesanyja, rendezett anyagi körülmények között él. A panaszossal szemben bolti lopás a vád, amit a figyelmetlensége okozott, nem szándékosan történt. A panaszost bekísérték az irodába, ahol szembesült a kifizetetlen áruval. A panaszos szerette volna kifizetni a kb. 700-800 Ft értékű árut, mivel 49.000 Ft készpénz volt nála, de ekkor a bolt vezetője felhívott egy feltehetően rendőri vezetőt és két alkalmazott jelenlétében elmondta, hogy 72 órásfogdát kér, mert az jó lesz a panaszosnak. A panaszos szerint felháborító, hogy egy gazdasági társaság tulajdonosa ilyen kér egy rendőri vezetőtől, ahogy azt is furcsállja, hogy nem a 112-t hívta a tulajdonos.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A rendőrség megküldte a panaszos rendőrségen tett bejelentését, amelyben a Testületnek megküldött panaszbeadvánnyal azonos módon írta le a történeteket.

Annyit többletinformációt tartalmaz, hogy a bejelentésre kiérkezett a helyszínrre egy járőrpár, akik bevitték a Balassagyarmati Rendőrkapitányságra, ahol jött egy díszes egyenruhás férfi, aki nem mutatkozott be, rendfokozatát nem tudja megmondani. A díszegyenruha alatt azt érti, hogy nem úgy nézett ki, mint amit a járőrök viseltek, de ő volt a vezetőjük. Mondta, hogy hívjon fel a panaszos valakit, mert S. városba fogják bevinni, 72 órás őrizetbe fogják venni, gondoskodjon a gyerekekről, akik óvodában voltak, majd ezután otthagyta.

Ezután meghallgatta egy eladó, aki felvett tőle egy jegyzőkönyvet, és megnyugtatta a panaszost, hogy ne aggódjon, haza fog menni. Közben visszajött az a díszegyenruhás férfi, és szólt az előadónak, hogy nem fog a panaszos hazamenni. Utána elvitték S. városba, ahol őrizetbe vették.

2) Az őrizetbe vételi határozat szerint a panaszost 2018. december 4-én 14 óra 20 perckor vették őrizetbe és az őrizete 7-én 14 órakor jár le. A panaszos a határozatot 17 óra 30 perckor átvette.

3) A szabálysértési végzés szerint a panaszost 4 nap elzárással sújtották, a cselekményt elismerte. A lopási érték 966 Ft, mivel a feljelentésben szereplő törülőkendő, illetve Ob termék a panaszos saját tulajdonát képezte, amit azok bontott, használt állapota igazolt.

4) A feljelentés szerint D. Zs. r. tzs.-t és Cs. B. r. őrm-t szolgálatának teljesítése során 14 óra 10 perckor a szolgálatirányító parancsnok utasította, hogy vonuljanak a Balassagyarmat, Leiningen Károly u. 3. szám alatt található B. élelmiszerboltba, mert onnan bejelentést tettek, miszerint egy nőt bolti lopáson tetten értek.

A helyszínrre 14 óra 15 perckor érkeztek, ahol felvették a kapcsolatot azzal a bolti eladóval, aki észlelte a lopást. Kérdésre elmondta, hogy a mai napon a bejelentést megelőzően egy vevő értesítette, hogy egy hölgy árucikkeket rak a táskájába, Személy leírással sikerül azonosítani a hölgyet, akit elkezdett követni, majd a kasszától való távozás után leszólította, hogy mutassa meg a táskája tartalmát. A táskájában található volt 3 db Completa jegeskávé, 1 db Gyermelyi cérnametélt tészta, 1 db Nivea nedves törülőkendő, valamint 1 db felszakadt doboz Ob tampon, amelyek nem kerültek kifizetésre a kasszánál. Ezenkívül volt még a személynél egy szatyor, amiben több árucikk is volt, de az a kasszánál kifizetésre került. A nevezett hölgyet a rendőrség kiérkezéséig visszatartotta.

Továbbá elmondta, hogy biztonsági kamera felvétel került rögzítésre a cselekményről, amely visszanezését követően tisztán látható, hogy a táskában lévő termékek nem kerültek fel a kasszaszalagra.

A termékek fizetendő értéke, amik a táskában voltak elhelyezve, összesen 2045 forint.

A helyszínrre igazoltatás alá vonták a panaszost. Kérdésre elmondta, hogy a mai napon bement vásárolni a B. élelmiszerboltba, ahova nem vitt magával kosarat. A vásárlás közben a termékek egy részét a szatyrába tette, majd egy idő után a táskájába, Amikor ment fizetni már nem

emlékezeti rá, hogy a táskájába is voltak árucikkek.

A szolgálatirányító parancsnok utasítására a panaszost előállították a Balassagyarmati Rendőrkapitányságra, mivel az eljárás azonnal lefolytatható vele szemben.

5) Az előállításról készült jelentés szerint a panaszos előállítására a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 33. (2) bekezdés f) I. és II. fordulata alapján került sor. A férjét a panaszos kiértésítette az előállításról a panaszos. Az igazolást a panaszosnak az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján kiadták. A panaszost 16 óraker adták át a szabálysértési előkészítő csoportnak.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

6) A boltvezető a meghallatása során elmondta, hogy a panaszos már elhagyta a pénztárt, amikor rászólt és akkor kérésre megmutatta a táskáját, amiben több, a boltból származó termék is volt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos az Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) a IV. cikkben foglalt személyi szabadsághoz való jogát és a XV. cikkben foglalt diszkrimináció tilalmát az alábbiak szerint.

1) Először az előállítás jogszerűségét vizsgálta a Testület.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés aki

a) ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot,

b) ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva csalást, szándékos rongálást,

c) ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva hűtlen kezelést

követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli, szabálysértést követ el.

A Szabs. tv. a szabálysértési értékre elkövetett lopást az elzárással is büntethető cselekmények között rögzíti.

A Szabs. tv. az elzárással büntetendő cselekményeknél a bíróság hatáskörébe utalja az eljárás lefolytatását, sőt szabálysértési őrizet esetén a gyorsított eljárást is lehetővé teszi bíróság elé állítás formájában (Szabs. tv. 41.§, 124. §)

A Szabs. tv. 73. § (1) bekezdése szerint a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja.

A Szabs. tv. 124. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a bíróság elé állítja.(2) A rendőrség a bíróság elé állítás időpontjáról haladéktalanul értesíti a sértettet, valamint gondoskodik arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. A rendőrség közli az eljárás alá vont személlyel, hogy milyen szabálysértés miatt és milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A panaszos előadásában elismerte, hogy táskájába rakott pár terméket, amelyet nem fizetett ki, majd amikor már elhagyta a kasszát, a boltos felszólítására megmutatta a táskájának tartalmát.

Sem az Rtv., sem a büntető, illetve szabálysértési anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvétel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl.

riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.]

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tettenért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH2013. B.13.). A Kúrai magyarázata szerint a „Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az *elkövetőt elfogó, visszatartó* személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az *elfogás, visszatartás fizikai ráhatást* jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria fenti magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a *folyamatosság, a megszakítás nélküliség* mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető *fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására*. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Minthogy az előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket a szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

A Testület álláspontja szerint a jelen esetben a tettenérés szűkebb kategóriájáról beszélhetünk, mivel a rendőr a panaszost a szabálysértési cselekmény elkövetése során vont a rendőrség alá a rendőrség, és tartotta vissza a helyszínen az intézkedés érdekében, mindezzel megszakítva a cselekmény folytatását.

Tekintettel arra, hogy a Szabs.tv. a bíróság elé állítás, illetve az őrizetbe vételhez nem követeli meg a beismerést, a tettenérés a fentiek szerint pedig megvalósult, fennálltak a panaszos szabálysértési őrizetbe vételének feltételei, így lehetősége volt a rendőrségnek, hogy a panaszost gyorsított eljárásban a bíróság elé állítsa, tehát fennállt az eljárás azonnali lefolytatásának a lehetősége a rendőri intézkedés pillanatában.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor.

b) Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálta az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Jelen esetben tekintettel arra, hogy a rendőrök a cselekmény egyszerű megítélése miatt a gyanúsított bíróság elé állítását kívánták kezdeményezni, amelynek az előző alpontban kifejtettek szerint fennálltak a feltételei, a Testület álláspontja szerint az előállítás megfelelt az arányosság követelményeinek.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására kellő jogalap birtokában került sor és megfelelt az arányosság követelményének, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

c) Tekintettel a szabálysértési őrizetbe vételre, a Testület mellőzi az előállítás időtartamának vizsgálatát.

2) A Testület ezt követően az intézkedés részrehajló jellegét vizsgálta, tekintettel arra, hogy a panaszos szerint a boltvezető sugalmazta a rendőröknek, hogy milyen intézkedést fogantossanak vele szemben.

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése rögzíti a részrehajlás tilalmát, eszerint a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

A fentiekben a Testület már kifejtette, hogy az előállítás fogantossítására jogszerűen került sor, mivel annak fennálltak a feltételei.

Mindemellett a panaszos nem tudott megjelölni egyéb olyan körülményt sem, amely arra utalna, hogy az intézkedés vele szemben indokolatlanul volt hátrányosabb (vagy a másik intézkedés alá vonttal szemben előnyösebb) volt pusztán azért, mert személye a rendőr számára valami okból ellenszenves volt.

A bejelentő azon kérése, hogy kéri az elkövető megbüntetését, önmagában nem olyan körülmény, amely befolyásolná a rendőri intézkedést, ráadásul ez a nyilatkozat a szabálysértési eljárás/büntető eljárás részét is képezi a meghallgatás során. A Testület pedig a vizsgálata során sem tudott feltárni olyan körülményt, illetve a fentiek szerint a panaszos nem tudott igazolni olyan tényt, amely alátámasztotta volna, hogy a panaszossal szemben azonos körülmények között indokolatlanul alkalmaztak más, hátrányosabb szankciót a rendőrök, mint a mással szemben.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni intézkedés nem ütközött az Alaptörvény XV. cikkben rögzített diszkrimináció tilalmába.

IV.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy az előállítás jogszerű volt. Megállapítása szerint továbbá a rendőri intézkedés megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség és az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményének.

Mindezekre tekintettel a Testület állásfoglalását a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki, és az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése szerint az eljárását megszüntette, tekintettel a panasz áttétele ellen bejelentett előzetes tiltakozásnak.

Budapest, 2018. július 15.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag
helyett dr. Lukács Tamás elnök

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület